

Referat fra møte i Nordisk kunstnerråd 17.2. 2020

Til stede: *Anne-Mette Wehmüller og Jørgen Thorup, Dansk kunstnerråd, Marika Lagercrantz, KLYS Sverige, Erling Jóhannesson, BIL Island, Anders Hovind, Kunstnernetverket Norge, Ulrica Källén, KLYS Sverige*

Sverige:

Lokalt/regionalt ytrer enkelte politikere seg om kunstnerisk innhold og utfordrer armlengdes avstand-prinsippet. Dette er særlig tydelig hos Sverige Demokraterna. Kunsten skal helst være «historisk» og svensk. «Moderne kunst» problematiseres. Dette må sees i sammenheng med Kulturanalys - Ansvarsfordeling och reformer inom de nordiska ländernas kulturpolitik under 2000-talet. Utredningen tar for seg bl.a. politisk styring og armlengdes avstand. https://kulturanalys.se/wp-content/uploads/2018/04/Kulturpolitisk-styrning_webb.pdf Det har blitt adskillig vanskeligere å leve av kunsten i Sverige. Budsjetter krympes, og det blir og mindre penger. Den kunstnerpolitiske utredningen (2018) har ikke ført til noen bedring. KLYS skal ha møte med arbeids- og sosialministeren i neste uke vedr. kunstneres sosiale rettigheter.

Island:

Det høyrepopulistiske bevegelsen er ikke særlig sterk. Riktignok har «mellompartiet» en posisjon i politikken, men ingen av de andre partiene vil ha noe med dette å gjøre. «Det beste partiet» er et politisk parti som hadde flertall i Reykjavik sammen med social-demokraterne fram til 2018. I denne tiden fikk man styr på kulturpolitikken i Reykjavik – noe som holder stadigvekk, selv om flertallet og den politiske sammensetningen er forandret. Den armlengdes avstanden forkortes gjennom stadig flere politiske føringer. Et eksempel er et forsøk på å styre kulturbevilgninger til den kommende filmfestivalen i Reykjavik. (Forsøket lyktes ikke) Piratpartiet er fortsatt sterkt i landet og kommer til å kjempe mot DSM-direktivet. BIL har ca. 3500 medlemmer. Kampen for et eget et eget kulturministerium fortsetter. (Kultur ligger fremdeles under Utdanningministeriet). Forsøk på å kartlegge kunstfeltet. Ministeren har engasjert seg for å bedre forholdene for enkeltkunstnere, dvs at pengene skal brukes på kunstnerne og ikke støtteapparatet. Kunstnerlønnen er sentral her. Denne gis fra 3 måneder opptil til 2 år.

Danmark:

Vedr. kunstnerstipend/livsvarig ytelse har det vært en statlig initiert undersøkelse som har satt kritisk lys på måten midlene fordeles på. Danmark har fått en ny sosialdemokratisk regjering. Til tross for store forventninger har ikke regjeringsplattform nevneverdige formuleringer om kultur. Minus 500 millioner over 3-4 år er resultatet den konservative regjeringen i de s.k. omprioriteringsbidrag – innsparinger i offentlige budsjetter. Dette er nå stoppet. SD kulturdemokratiske talsperson har en bakgrunn som gjør at han har et anti- elitært standpunkt og et mål om demokratisering av kunsten (Kunsten ut til alle). Bransjeorganisasjonen «Visjon Denmark» har initiert samarbeid mellom flere kunstarter, f. eks. spillutvikling, film og musikk. Kunstnerrådet har løpende kontakt med de ulike politiske partiene. De arrangerte et møte før siste valg med de ulike partienes kulturpolitikere. «Mellom biograf og ballet» - en meget interessant kulturpolitisk analyse.

Norge

Siste politiske utvikling fra flertallsregjering til mindretallsregjering: Kristelig folkeparti inn i regjering. FrP ut av regjering. Norge har fått en ny kulturminister, Abid Raja (V)

Ny åndverkslov ble vedtatt av Stortinget juli 2019. Den omdiskuterte foreslåtte § 71 (om overdragelse av rettigheter til åndsverk i ansettelsesforhold - som også NKR uttalte seg om) ble heldigvis skrinlagt. Presumpsjonsprinsippet (bevisbyrden til opphaverens fordel) er lovfestet. Prinsippet om rimelig vederlag er slått fast, men det gjenstår å definere hva som menes med det. Strømming i klasserommet ansees som «privat sfære». Dette skal utredes nærmere. Innføring av CRM-direktivet er under arbeid. Et lovforslag er framlagt. Kunstnermeldingen kommer i vår. Skal komme med forslag til hvordan man kan bedre kunstneres inntektsmuligheter.

Ingen drastiske kutt i kulturbudsjettet. Det er opprettet 35 nye kunstnerstipendhjemler. De siste årene har det vært gjennomført s.k. «ostehøvelkutt» i offentlig sektor (rundt 2%). Dette rammer bl.a. teatre og orkestre. Utenriksdepartementet budsjett til kultur kuttes dramatisk. Kunstnerisk ytringsfrihet er også under press. Dette ble tydelig i forbindelse med et teaterstykke «Ways of seeing». Denne saken har fått en spektakulær utvikling.

Om medlemskap i IFCCD/ECCD

Ulrica fortalte om KLYS sine erfaringer med ECCD og IFCCD. Begge organisasjoner arbeider for styrking av det kulturelle mangfoldet i samsvar med UNESCOs konvensjon. KLYS har vært medlem siden 2011. Det har vært nyttig og stimulerende å få utvidet sitt perspektiv på dette området. Det er dessuten en fin plattform for nettverk på et område som blir stadig viktigere. Flere medlemmer fra de nordiske landene ville styrket arbeidet i både ECCD og IFCCD. De øvrige medlemmene i Nordisk kunstnerråd tar med seg spørsmålet om evt. medlemskap tilbake til sine respektive styrever.

Om implementeringen av DSM-direktivet.

27.-28. april arrangeres den nordiske autor- og utøverallianse en konferanse i Oslo om «buy-out» fra en praktisk synsvinkel. DSM-direktivet og implementeringen av dette i de ulike landenes lover. Sverige har f.eks. ingen tvingende reguleringer på dette området. Det var enighet om at implementeringen må skje i de respektive land ettersom lovgivningen på området er ulik fra land til land.

«Value gap» problematikken

EU-parlamentets avgjørelse i denne saken er gledelig, men oppgaven med å få nettgigantene til å betale opphaverne for innholdet som gjør deres plattformer attraktive er formidabel. Dette arbeidet er så vidt begynt og trenger all støtte. Nordisk kunstnerråd ønsker å samle seg om en felles støtteerklæring til arbeidet om å få på plass avtaler som skal sørge for at kunstnere får sin rettmessige del av det Facebook, YouTube og andre tjener på deres prestasjoner. Anders og Ulrica utarbeider et forslag som sendes til resten av rådets medlemmer til godkjenning.

Innspill til Nordisk ministerråds kulturprogram 2021-2024

KLYS tar ansvar for å sende inn innspill og ber om innspill fra de andre nordiske søsterorganisasjonene innen 21. februar.